

Sygn. akt VIII U 1477/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2018 r. w Gliwicach

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o odsetki

na skutek odwołania E. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 28 lipca 2017 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej E. S. prawo do odsetek ustawowych od kwot ekwiwalentu za deputat węglowy górniczy:

- należnych za okres od 1 marca 2013 roku do 30 kwietnia 2013 roku – od dnia 7 kwietnia 2013 roku do daty wykonania zaskarżonej decyzji z 28 lipca 2017 roku,
- należnych za okres od 1 maja 2013 roku do 31 grudnia 2015 roku od dnia 7-go każdego miesiąca do daty wykonania zaskarżonej decyzji z 28 lipca 2017 roku.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1477/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2017r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wykonując wyrok sądu przyznał ubezpieczonej E. S. ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla od dnia 1 marca 2013r., to jest od daty podanej w wyroku.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona domagała jej zmiany przez naliczenie i wypłacenie odsetek ustawowych od dnia 1 marca 2013r. do dnia wypłaty zasądzonego ekwiwalentu pieniężnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy dodał, że skoro Sąd Okręgowy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub wypłacie świadczenia, ani też o odsetkach, to brak jest podstaw do ich wypłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona E. S. od dnia 27 kwietnia 2012r. jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym w tym dniu mężu K. S., byłym pracowniku zlikwidowanej KWK (...), który od dnia 1 kwietnia 1990r. do dnia śmierci był uprawniony do emerytury górniczej.

Termin wypłaty renty rodzinnej dla ubezpieczonej został ustalony na 6 dzień każdego miesiąca.

Mąż ubezpieczonej był uprawniony do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Organ rentowy przyznał mu prawo do tego świadczenia decyzją z dnia 11 stycznia 2000r., od dnia 1 stycznia 2000r., w wymiarze 3 ton, na wniosek kopalni z dnia 14 grudnia 1999r.

W dniu 21 marca 2016r. ubezpieczona złożyła wniosek w sprawie wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla.

Organ rentowy decyzją z dnia 26 kwietnia 2016r. przyznał jej prawo do tego świadczenia od dnia 1 stycznia 2016r.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany i przyznania prawa do wnioskowanego ekwiwalentu od dnia 1 marca 2013r.

Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2016r. w sprawie o sygn. akt VIII U 1169/16 Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił decyzję z dnia 26 kwietnia 2016r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla poczynając od dnia 1 marca 2013r.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Okręgowy powołując się na treść art.12 ust.7 ustawy z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (t.j. Dz.U. z 2016r., poz.704), który stanowi, że ekwiwalent pieniężny przysługuje również osobie, która po dniu wejścia w życie ustawy uzyska prawo do renty rodzinnej po emerycie, który pobierał ekwiwalent pieniężny wypłacany przez ZUS – stwierdził, że skoro ubezpieczona w dniu 27 kwietnia 2012r. uzyskała prawo do renty rodzinnej po zmarłym w tym dniu mężu K. S., który jako emeryt pobierał ekwiwalent pieniężny wypłacany przez ZUS, to świadczenie to jej przysługuje. Pozbawienie jej zaś prawa do wyliczenia wysokości renty rodzinnej z uwzględnieniem deputatu węglowego od dnia 1 marca 2013r., czyli za trzy lata poprzedzające zgłoszenie wniosku, jest wynikiem błędu organu rentowego.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017r. w sprawie o sygn. III AUa 1815/16 Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu I instancji.

W pisemnych motywach swojego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny co do zasady podzielił stanowisko Sądu I instancji. Sąd Apelacyjny podniósł, że przejmując do wypłaty ekwiwalent za deputat węglowy i wypłacając go wraz z emeryturą K. S., organ rentowy winien był przejąć też w momencie śmierci męża ubezpieczonej i podjęcia wypłaty renty rodzinnej na jej rzecz, jako zadanie powierzone, obowiązek wypłaty tego świadczenia na rzecz wdowy, zgodnie z przepisami Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 2008r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wykorzystywania dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, bezpłatnego węgla w naturze i rent wyrównawczych. Po śmierci męża ubezpieczonej, w związku z wypłatą na jej rzecz renty rodzinnej, nie zachodziła więc konieczność składania przez nią odrębnego wniosku o wypłatę spornego ekwiwalentu, gdyż jako świadczenie uboczne winno być jej wypłacone ze świadczeniem głównym. Bez znaczenia jest zatem, że ubezpieczona „ upomniała się ” o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla,

składając pismo w tym zakresie dopiero w dniu 21 marca 2016r. Wskutek bowiem zaniechania działania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu, ubezpieczonej od dnia 1 maja 2012r. nie był wypłacany należny jej ekwiwalent.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 lipca 2017r. organ rentowy wykonał wyrok sądu i przyznał ubezpieczonej ekwiwalent pieniężny za okres od dnia 1 marca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. w łącznej wysokości 5 084,92 zł.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego oraz akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. VIII U 1169/16, jako okoliczności jednoznacznie wynikające z tych dowodów i niekwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej E. S. zasługiwało generalnie na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczonej przysługuje prawo do odsetek od ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, który to ekwiwalent został jej wypłacony za okres od 1 marca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r., zgodnie z zaskarżoną decyzją 28 lipca 2017r. Decyzją tą organ rentowy wykonał wcześniejszy wyrok sądu, na mocy którego przyznane zostało ubezpieczonej prawo do przedmiotowego ekwiwalentu od dnia 1 marca 2013r.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że deputaty węglowe i stosowne ekwiwalenty nie są świadczeniami z zakresu któregośkolwiek z ubezpieczeń społecznych wymienionych w art.1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2017r., poz. 1778 z późn. zm.) i w konsekwencji nie mieszczą się także w wykazie świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, zawartym w art.3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2017r. poz. 1383 z późn. zm.). Ich realizacja przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rzecz określonej kategorii emerytów i rencistów, w tym także uprawnionych do renty rodzinnej, następowała

i następuje w oparciu o odrębną regulację ustawową – w tym przypadku ustawę z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (t.j. Dz.U. z 2016r., poz.704) i jest zadaniem powierzonym tej państwowej jednostce organizacyjnej w ujęciu art.71 ust.1 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 kwietnia 2013r. III AUa 1877/12 Lex nr 1315674, z dnia 18 grudnia 2003r. III AUa 2272/03 Lex nr 193510). Świadczenie takie nie posiada samodzielnego bytu i wypłacane jest przez organ rentowy wraz z pobieranymi przez osoby uprawnione świadczeniami emerytalno - rentowymi.

W myśl §5 ust.1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 2008r.

w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wykorzystywania dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, bezpłatnego węgla w naturze i rent wyrównawczych (Dz.U. Nr 118, poz.753) ekwiwalent wypłaca się wraz z wypłatą emerytury lub renty.

W niniejszej sprawie dla oceny żądania ubezpieczonej przyznania odsetek zastosowanie będzie miał art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (w związku z art.71 tejże ustawy).

Zgodnie z tym przepisem, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przepisie tym jest wyraźnie mowa, że odpowiedzialność ZUS za brak wypłaty świadczenia w terminie dotyczy nie tylko świadczeń z ubezpieczeń społecznych, ale także świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów. Takimi odrębnymi przepisami są przepisy powołanej już wcześniej ustawy z dnia 6 lipca 2007r., które w art. 9 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1-2 określają, że decyzję w sprawie ekwiwalentu wydaje i wypłaca jednostka organizacyjna ZUS, która

ustaliła prawo do emerytury lub renty, zaś ekwiwalent oraz koszty związane z obsługą jego wypłaty są finansowane z dotacji określonej każdorazowo w ustawie budżetowej.

Z zebranego materiału dowodowego w sprawie wynika jednoznacznie, że brak wypłaty ubezpieczonej ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od dnia 1 marca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. był ewidentnym błędem organu rentowego. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 sierpnia 2016r. oraz wyraźnie Apelacyjny w K. w pisemnych motywach swojego orzeczenia z dnia 24 maja 2017r. Sąd ten wskazał, iż przejmując do wypłaty ekwiwalent za deputat węglowy i wypłacając go wraz z emeryturą K. S., organ rentowy winien był przejąć też w momencie śmierci męża ubezpieczonej i podjęcia wypłaty renty rodzinnej na jej rzecz, obowiązek wypłaty tego świadczenia na rzecz wdowy. Brak było potrzeby składania przez ubezpieczoną odrębnego wniosku o wypłatę spornego ekwiwalentu, gdyż jako świadczenie uboczne winno być jej wypłacone „automatycznie” ze świadczeniem głównym już od 1 maja 2012r., a nie było wypłacane wskutek zaniechania przez organ rentowy.

W takiej sytuacji należy stwierdzić, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od dnia 1 marca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. A skoro tak, to zobowiązany jest do wypłaty odsetek od jego nieterminowej wypłaty świadczenia w wysokości odsetek ustawowych, po myśli cytowanego powyżej art.85 ust.1 ustawy systemowej.

Ubezpieczona ma ustalony termin płatności renty rodzinnej na dzień 6 każdego miesiąca. Zatem organ rentowy pozostaje w zwłoce w wypłacie przedmiotowego ekwiwalentu należnego za dany miesiąc od 7 dnia każdego miesiąca, czyli następnego dnia po dniu wypłaty, do daty wykonania zaskarżonej decyzji z dnia 28 lipca 2017r.

Mając powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak sentencji.

Zaznaczyć należy, że podnoszona przez organ rentowy okoliczność, że Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 4 sierpnia 2016r. nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub w wypłacie świadczenia ani o odsetkach, nie przesądza o braku możliwości wypłaty odsetek.

Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku, jak wynika z ukształtowanego już w tym zakresie orzecznictwa sądowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010r. II UK 330/09 LEX nr 604220, uchwała tego Sądu z dnia 24 marca 2011r. I UZP 2/11 LEX nr 784338), nie jest równoznaczne z orzeczeniem negatywnym, bo Sąd w istocie nie wyjaśnił i nie rozstrzygnął tej kwestii, w konsekwencji nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

(-) SSO Patrycja Bogacińska - Piątek